

VÆRDIERNE, GAVERNE OG OFRENE BAG AT ETABLERE ET 'MEST MULIGT MADSELVFORSYNINGSSTED'

'BESIDDELSER ER LIDELSER' FØRTE TIL MATERIEL DOWNSCALING. Ordsproget om at besiddelser er lidelser rumsterer i mig med jævne mellemrum. Jeg blev skilt for en hel del år siden. I den forbindelse skilte jeg mig af med vel omkring 80% af alt det materielle. Fik ryddet meget grundigt op i de tre børns skole- og andet 'efterladenskaber'. Var konsekvent også med tøj og andet. Nu har jeg i mere end 10 år købt meget beskedent ind af alting; der skal ikke fyldes op med 'skrammel' (igen) inde i huset. Jeg ved, hvad der er i alle skabe og skuffer; der er ganske enkelt ikke så meget i dem. Så den materielle oprydning og downscaling er gjort for længst; her hersker enkeltheden som grundprincip.

UPSCALING ELLER DOWNSCALING...? Vi fleste omkring 60 har givetvis været igennem livsfaser, hvor der kaldes på at 'lettes', hvad angår alle vores ting. Det ser jeg, uanset om man lever i langt ægteskab, eller man bliver skilt på et tidspunkt. Når børnene flytter hjemmefra, kommer spørgsmålet: Status quo, upscaling eller downscaling? Blive eller flytte? De fleste, jeg kender, har valgt en kæmpe materiel oprydning, uanset om det også har betydet skift af bolig, når børnene flyttede hjemmefra. Mange har også forenklet deres liv ved at flytte i noget mindre og / eller flytte i lejlighed. Bor man til leje, så er alle slags bøvl med boligen andres ansvar. Nogle har endda skilt sig af med nærmest alt og lever ultra-enkelt. Jeg kan sagtens se meningen dermed, beundrer det egentlig også. Men det er ikke 'min vej' hele vejen rundt, endnu i hvert fald. Tværtimod har jeg på et væsentligt område valgt at gå en helt anden vej.

KOMPLEKSITET PÅ EN NY MÅDE. Jeg gik et voldsomt kompleksitetstrin op, da jeg både valgte at købe et (godt nok ikke så stort) hus (135 kvm), der skulle have en overordentlig kærlig hånd (og hvor jeg ret beset først bliver færdig om nogle år, men dog er landet et sted, hvor jeg er rigtig glad og tilfreds med at bo i huset, også ud fra et bæredygtighedsperspektiv), og hvor haven er det kæmpe projekt, som jeg har gjort den til. Det har været og er stadig upscaling i arbejdsmængde – og det i dén grad.

Jeg kan observere, at jeg i min venskabskreds er en af de få, der ikke har fået den tidsfrihed og materielle frihed, som de fleste andre har og nyligt har fået. Nogle bruger den ekstra tid og det økonomiske råderum til mange kortrejser og forlængede ferier, og de har skruet op for det kulturelle. Sidstnævnte, altså en masse kulturinput, gør jeg også en del i, især om vinteren. Førstnævnte nærmest ikke, og da slet ikke i sommersæsonen. Både fordi jeg ikke kan, når nu der er så meget i haven, der skal skabes og plejes, og fordi jeg ikke har lyst. Valget beror på to knappe faktorer i livet: Tid og penge. Jeg bruger både meget tid i haven, og jeg bruger det meste af det økonomiske råderum på huset og haven pt. Nogle vil kalde det et offer. Mens jeg selv, i hvert fald i disse år, tænker på det som et privilegium. Jeg ved i hele sommersæsonen, at jeg ikke bare lige kan tage fra haven så spontant og så frit, som mange i min omgangskreds gør og nyder at gøre. Det er en praktisk binding om sommeren at have den form for have, som jeg har. Men en binding, jeg i disse år holder meget af. En binding, der er Mening.

BOLIGEN SOM OASE OG LEVESTED. Udover madselvforsyningsprojektet (i den skala, det nu kommer til at ske hen over årene, og som i øvrigt kommer til at virke positivt ind på madbudgettet i min slægt), så kan jeg mærke, at det med at mit hjem skal være et levende LEVEsted, hvor man har lyst til at være og gøre, at mit sted er og forhåbentlig tiltagende bliver til den der OASE, som jeg har nævnt adskillige gange, det er vigtigt for mig. Meget af samfundstrenden går i retning af, at vi bor i bittesmå firkantede kasser (sådan ville det i hvert fald opleves af mig), og straks vi har en ledig stund, så skal vi ud (og bruge penge på oplevelser) – fordi kassen egentlig ikke egner sig til at leve aktivt i. Kassen er mest til de korte overgange mellem fra og til. Den er praktisk, funktionel og pæn, men bliver klaustrofobisk at være i, hvis man skal være der en hel dag (i hvert fald for mig), uden at man har noget funktionelt at tage sig til. For nogen er den slags bolig rigtig, og det vil jeg selvfølgelig aldrig anfægte. Men den er ikke det rigtige valg for mig i denne livsfase.

Jeg erfarer tværtimod, at jeg har lyst til at arbejde i, være i, og invitere mennesker ind i både huset og haven, nærmest som om vi har en halv eller hel feriedag, hvor vi ikke er og gør andet end være sammen om det basale og banale, både i de lange lyse aftener om sommeren, i weekender og i ferier. Vi lader tidløsheden tage os. Børn, unge, voksne og ældre. 'Projekterne' bliver taget ud af dagen, alt imens dagen bliver til Mening i sig selv. Og lykken ligger ikke omkring det næste hjørne, eller i naboens have. Den er lige her, lige nu, på dette sted.

Jeg har flere gange i disse havepræsentationer brugt ordet 'tidløshedszonen'. Jeg husker den som barn i 70'erne, og den er godt og grundigt ved at komme tilbage til mig i længere stræk ad gangen, efter at livet kræver mindre strukturelt og nødvendighedsmæssigt af mig. Det er som om dén zone er i gang med at vokse sig så omsiggribende, at den er al rigelig livsmening. Jeg tror, at dén tilstand er 'min jagt' i denne her livsfase. Og den er at finde LIGE HER. Og i den forstand både forsvinder jagten og kampen og fremtiden. Tilbage bliver det nøgne formfuldendte NU.

Det giver sig også til udtryk i, at meget af min havepræsentation her efter 2024-sæsonen bliver invitationer ind i det forunderlige, sanselige, ja næsten mirakuløse, som naturen i det helt små byder på. I hvert fald når vi finder ind i den tilstand, hvor vi er åbne for at kunne erfare det. For det kræver en sindsrækkende åbenhed, en tanketomhed, en sjælens gennemstrømmelighed. Og for dig som beskuer og læser kræver det af dig, at du ikke har travlt med at haste gennem tekster og billeder, mens du tænker på alt muligt andet. Skal du med-mærke min naturbenovelse, kræver det at du skaber nærvær, mens du bladrer billeder og tekster igennem.

PLANTEPRÆSENTATIONEN HANDLER MERE OM NATURBENOVELSE END UDBYTTET. Så i hvert fald dette års havepræsentation koncentrerer sig meget lidt om, hvor mange gulerødder, rødbeder, kartofler og flerårige grøntsager, jeg fik i udbytte (samlet set er jeg meget tilfreds med dette første års udbytte, vil jeg dog sige 😊), hvor stor en plage dræbersneglene var (plagen var stor i år), og / eller hvordan ventilationsanlægget virkede i drivhuset. Det kommer måske i næste års efterrefleksion over sæsonen. Dette års præsentation er mere nedslag i, hvilket privilegium det er og har været at bruge så mange timer på dette fine sted, med de naturmirakler, der er kommet mig i møde. Nuvel, træplante-tegningen er tegnet og vises. Buskene og de mere vedvarende blomster og flerårige spiselige grøntsager omkring pergola etc. er i jorden og får fat. Der er styr på strukturen – og langt hen ad vejen også tilplantningen med de mere vedvarende træer, buske, blomster og flerårige spiselige afgrøder, som det er for nu. Men der lades meget tilbage – bevidst – hvad angår fokus på udbytterne fra haven dette år. Derfor: Når du arbejder dig igennem filerne om havens felter og deres struktur og indhold, så får du godt nok navnene, sorterne, bevæggrunde for at de placeres hvor de er etc. Men mest af alt forsøger jeg at dele lyset og glæden over, hvor smukt alting folder sig ud i dette lille mikrokosmos. Med en forhåbentlig inspiration til, at du kan skabe din egen lille oase, hvilket stadig er muligt, selvom du har væsentlig mindre plads at gøre det på.

Der er en sang, som jeg må dele med læseren. En sang, hvis tekst indfanger naturbenovelsen på en måde, jeg aldrig selv vil kunne indfange med ord. Bemærk på solnedgangsbilledet, taget ved vores gamle hus, den lyseglue skyformation i øverste tredjedel af billedet; den ligner umiskendeligt en engel.

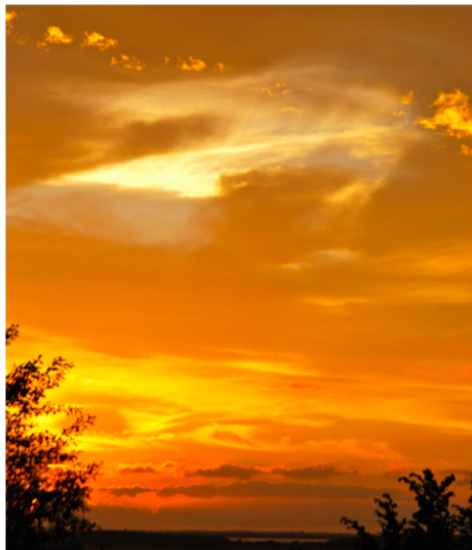
NOGET OM KRAFT

Tekst: Halfdan Rasmussen

Med store undrende øjne går jeg,
hvor anemonerne lyser hvidt.
Og midt i forårets lysvæld står jeg
og ser mod himlen og spørger blidt:
Hvem opfandt lærken og nattergalen?
Hvem satte knopper på birk og bøg?
Og hvem bestemte, at netop svalen
sku være svaler og gøgen gøg?

Hvad er det dog for en slags reflekser
der kalder pindsvin og tudse frem?
Og hvem er det, der går rundt og hekser
i Hornbæk, Tarm og Jerusalem?
Thi alle steder er samme under
og samme kraft, som gør sjælen stum.
Og alle vegne går folk og grunder
på livets dybe mysterium.

Men ingen svarer fra skjulte egne
og gir os grundig og god besked,
så jeg må svare på andres vegne
og formulere, hvad ingen ved:
Jeg tror, der ligger et barn dybt inde
i alle levende ting, der gror,
et barn, der er som en fuglevinge,
en lille gud, der er evigt stor.

Jeg tror, han danser i altings hjerte.
Jeg tror, han hviler i altings vækst.
Og alle underes under er det,
at han er ordløs og altings tekst.
Han er i spurvenes sang i hækken,
i solsortfløjt og i hundeglam.
Og hvis du lytter til tudsens kvækken
og lammets brægen, så er det ham.

Han er i regn og hvor støv må tørste.
I vandets rislen. I træets saft.
I alt det mindste. I alt det største:
Den mindste enhed. Den største kraft.
Hør, blæsten synger din sang, veninde!
Se, træet blomstrer på barnets bud!
Jeg tror, der lever et barn dybt inde,
en kraft, som aldrig kan drives ud.